

Lovgivning om Nye Genomiske Teknikker har betydning for økologer

Nye Genomiske Teknikker (NGT) er forædlingsteknikker, hvor man målrettet ændrer en plantes genetiske materiale. Forædling med NGT kan forkorte forædlingsprocessen, som i klassisk forædling kan tage 10 år eller mere, før en given sortsegenskab er opnået.

Af Karen Munk Nielsen

NGT har været underlagt lovgivningen om genetisk modificerede organismer (GMO), som ud fra et forsigtighedsprincip beskytter det omgivende miljø ved udsættelse af GMO'er (Direktiv 2001/18/EC). Lovgivningen sikrer sporbarhed og mærkning af GMO, men ny EU-lovgivning undtager visse NGT-planter fra GMO-lovgivningen til brug i konventionel planteformodling.

Nyt lovforslag og særlige bestemmelser for økologisk landbrug

17. juni 2026 blev lovgivning om NGT'er vedtaget i EU-Parlamentet efter tre års lovgivningsproces. Den forenkler godkendelsen af planter forædlet med NGT.

Den nye lovgivning udelukker brug af alle NGT-planter (både kategori 1 og 2) i økologisk landbrug. Det forventes, at der vil komme en evaluering af effekten på økologisk landbrug med mulighed for at foreslå justeringer senere. Det forventes også, at utilsigtet og uundgåelig forekomst af NGT (Kategori 1) på en økologisk bedrift ikke i sig selv vil blive betragtet som en overtrædelse af økologireglerne.

Det er tilladt at søge patenter baseret på NGT, og det har været et meget kontroversielt punkt i lovgivningsprocessen, da der er bekymring for, at det vil begrænse adgangen til genetisk diversitet og forhindre yderligere forædling. Der er indført tiltag (bl.a. øget transparens og opfølgende evaluering), men spørgsmålet om patenters betydning for adgang til genetisk materiale er fortsat uafklaret.

To kategorier af NGT-planter

Lovgivningen opererer med to kategorier af NGT-planter. I Kategori 1 er planter, som vil blive behandlet som konventionelt forædlede planter, og hvor ændringer i DNA vurderes også at kunne være frembragt ved naturlige mutationer eller ved konventionelle forædlingsteknikker (ækvivalente). De vil være undtaget fra kravene i GMO-lovgivningen, men frøpartier og sorter mærkes med oplysning om brugen af NGT på sækkene med udsæd og på sortslister, men ikke med traditionel GMO-mærkning på fødevarer.

I Kategori 2 er planter, der skal følge de fleste gældende GMO-krav, herunder en risikovurdering og godkendelse, inden de kan markedsføres. Denne kategori inkluderer planter frembragt ved teknikker, hvor der sker større ændringer af DNA.

Konsekvenser for økologiske producenter

I økologisk produktion er det tilladt at anvende sorter frembragt ved konventionelle forædlingsteknikker, som var i brug før 2001, herunder mutageneseteknikker, som er undtaget fra GMO-lovgivningen. En udbredt praksis, når man fremstiller økologiske frø, er at anvende konventionelt forædlede sorter og efterfølgende opformere dem under økologiske dyrkningsforhold.

Det kan forventes, at flere konventionelle sorter i fremtiden vil blive forædlet ved brug af NGT. Det kan reducere antallet af sorter til rådighed for økologer. Der er derfor stort behov for at sætte fokus på at forædle og vedligeholde et udbud af ikke-NGT kvalitetssorter med de nødvendige sygdomsresistenser og andre vigtige egenskaber i økologisk dyrkning.

Indsats for flere økologiske grønsagsfrø

Innovationscenter for Økologisk Landbrug arbejder i projektet 'Økologiske grønsagsfrø nu - og i fremtiden' på netop dette. Projektets formål er at fremtidssikre udbuddet af økologiske grøntsagsfrø til brug i Danmark i rette kvaliteter, sorter og mængder. I 2026 vil der blive afholdt dialogmøder med frøfirmaer, og der vil blive lavet indstillinger til de specialistgrupper, der skal understøtte Styrelsen for Grøn Arealudvikling og Vandmiljø i at vurdere udbuddet af økologiske frø, og om en art eller sortgruppe skal placeres i Kategori 1 i OrganicXseeds. Når en afgrøde flyttes til Kategori 1, kan der kun anvendes ikke-økologisk frø til helt særlige formål som forsøgsarbejde, bevaring af genetiske ressourcer eller lignende. Dette arbejde skal være med til at skubbe på udviklingen af den økologiske frøproduktion og forædling, og imødekomme EU's mål om 100 % brug af økologisk frø fra 2037 i økologisk produktion. Samtidig skal det sikre adgang til egnede sorter i økologisk produktion fremover.

Fakta om forædlingsteknikker og genetisk variation

Grundlaget for at udvikle nye plantesorter er genetisk variation. Den genetiske variation kan dannes ved krydsninger med andre planter, vilde slægtninge og genbankmateriale eller ved at fremprovokere mutationer ved kemisk eller fysisk påvirkning eller vha. genmodificering GMO eller NGT. En af de mest omtalte former for NGT er CRISPR/Cas9-metoden. Med den forventes det, at man på længere sigt kan øge hastigheden med at finde nye

sortsegenskaber, f.eks. resistens mod specifikke svampesygdomme. NGT dækker også over en række andre teknikker, som kan bruges til at inducere målrettede mutationer i planterne.

- Ved kemisk og fysisk påvirkning sker mutationerne tilfældige steder i genomet, og det er derfor nødvendigt med gentagne tilbagekrydsninger for at komme af med uønskede DNA-ændringer. Processen er langvarig og dyr.
- CRISPR/Cas9 er en præcisions-mutagenese, der kan ændre det eksisterende DNA ved at klippe i udvalgte sekvenser af DNA-strengen. Plantens reparationsystem kan lappe hullet, og i denne lapning vil der kunne ske ændringer i basesekvenserne i DNA-strengen, og ny variation opstår. Det er også muligt at deaktivere uønskede gener og dermed egenskaber, eller der kan indsættes nye basesekvenser på bestemte steder i DNA.

Foto: Sidsel Birkelund Schmidt

Gulerødder er en af de store, økologiske grøntsagsafgrøder, som er i fokus i projektet 'Økologiske grøntsagsfrø nu - og i fremtiden'.

Promilleafgiftsfonden
for frugtavl og gartneribrug

Produktionsafgiftsfonden
for frugt og gartneriprodukter

Måske er du også interesseret i

19.06.2026

Opbevaring af medicin til behandling af økologiske grise med cryptosporidiose eller coccidiose

Grise er føjet til undtagelsen for opbevaring af medicin til behandling af Cryptosporidiose/Coccidiose, so...

22.06.2026

Udbud af økologisk frø af vinterraps i OrganicXseeds 2026

I databasen OrganicXseeds kan du undersøge udbuddet af økologisk frø af vinterraps til den kommende...

16.06.2026

Påfyld af jord på økologiske marker kan medføre genomlægning eller ændring af omlægningsdato

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har tilføjet 3 scenarier for at tilføre jord på økologiske marker i...

19.05.2026

Bekæmp kæmpebjørneklo på din bedrift

Rodstikning, slåning og afhugning er forskellige brugbare strategier, når du skal bekæmpe kæmpebjørneklo. Hvi...

08.05.2026

Gode råd om at lukke høns ud

Økologiske høns må igen komme ud under åben himmel efter måneders staldpligt pga. fugleinfluenza.

08.06.2026

OrganicXseeds - den danske frødatabase

OrganicXseeds er den økologiske frødatabase i Danmark. I denne artikel finder du beskrivelser af forskellige...

20.05.2026

Planteformeringsmateriale fra omlægningsmarker

Vær opmærksom på, at der ikke må anvendes udsæd og læggemateriale fra marker i første omlægningsår på...

20.05.2026

Udsæd til økologisk majsdyrkning

I denne artikel finder du en oversigt over, hvad du skal være særligt opmærksom på, når du bestiller...

08.06.2026

Frøblandinger til økologer

Det er vigtigt, at du som økologisk landmand er opmærksom på de regler, der gælder i forbindelse med indkøb ...

20.05.2026

Frø af efterafgrøder, græs og kløver til økologisk dyrkning

Der gælder en særlig dispensationspraksis, som har betydning for mulighederne for...

21.04.2026

Økologisk biavl - frist for indberetning fastsættes medio maj

Bikortet med godkendte arealer til økologisk biavl i 2026 oprettes medio maj i IMK. Biavlsskemaet er...

17.04.2026

**Afgørelsens økologiske status
afhænger af så - og
høsttidspunktet**

Hvis høsttidspunktet ændrer sig i forhold til det normale/planlagte, er det vigtigt at være opmærksom på...

Tilmeld dig vores ugentlige nyhedsbrev

Kontakt

Tove Mariegaard Pedersen

Specialkonsulent

+45 40 25 63 33

tove@icoel.dk

Malene Hangstrup Kræfting

Konsulent

+45 30 62 58 52

malk@icoel.dk